

Krakowiak

Należy do wielkiej piątki polskich tańców narodowych; pozostałe to: [polonez](#), [mazur](#), [oberek](#) i [kujawiak](#). W tym gronie krakowiak jest jedynym tańcem w metrum dwudzielnym

Krakowiaka zawsze pisze się na 2/4, w tempie umiarkowanym lub żywym. Skoczna melodia wykorzystuje charakterystyczne [synkopy](#) ósemka-ćwierćnuta z kropką lub ósemka-ćwierćnuta-ósemka. Takie synkopy pojawiały się już w tabulaturach [lutniowych](#) w XVI wieku, ale ich związek z krakowiakiem jest niepewny. W XVIII wieku krakowiak wszedł do muzyki artystycznej, a o jego szczególnej roli zdecydowało wykorzystanie go w [operach](#) i wodewilach o charakterze moralitetowym, poczynając od dzieła Wojciecha Bogusławskiego z muzyką Jana Stefaniego *Cud mniemany, czyli Krakowiacy i Górale*, w którym pojawia się *Oj da da da, tańczymy wesoło*. Były to czasy kolejnych rozbiorów Polski i teksty krakowiaków miały charakter moralizatorski, sentymentalny i patriotyczny – przykładem piosenka *Albośmy to jacy tacy*, której melodia, już pod zaborami, wykorzystana została przez [Ignacego Feliksa Dobrzyńskiego](#) w finale *II Symfonii c-moll* op. 15. Był to dla ówczesnych słuchaczy jasny wyraz uczuć patriotycznych, których w inny sposób, z powodu cenzury, wypowiedzieć nie było można.

Piękne krakowiaki na fortepian z orkiestrą pisał w młodości [Fryderyk Chopin](#). Mamy więc *Krakowiaka F-dur* op. 14 w formie [ronda](#) oraz finał *Koncertu e-moll* op. 11, którego refren jest utrzymany w krakowiakowych rytmach. Po Chopinie krakowiaki pisali: Maurycy Moszkowski, Ignacy Jan Paderewski, [Karol Szymanowski](#), a z kompozytorów obcych – Michaił Glinka, który w swej operze *Życie za cara*, osadzonej w czasach Iwana Susanina i wojny polsko-rosyjskiej, krakowiakiem charakteryzował Polaków – raczej anachronicznie, bo akcja dzieje się w wieku XVII.

Nazwa *krakowiak* nie jest pochodzenia ludowego – termin ten oznacza mieszkańca okolic Krakowa. Taniec ten w Małopolsce nosi rozmaite nazwy. *Mijany*, *suwany*, *ścigany* określają rodzaj wykonywanych figur, natomiast *skalmierzak*, *wiśliczak* czy *proszowiak* urobione są od nazw miejscowości, skąd dana melodia pochodzi. Ludowy taniec przeplata przyśpiewkę i figury wykonywane po kole z towarzyszeniem kapeli. Mężczyzna w pierwszej parze wodzi krakowiaka. Podchodzi do kapeli i śpiewa pierwszą zwrotkę złożoną z 4 dwutaktowych fraz sześciozgłoskowych, na przykład:

Krakowiaczek jeden

Miał koników siedem

Pojechał na wojnę

Został mu się jeden

Po czym kapela podchwytuje melodię, a tancerze w korowodzie par wykonują jeden okrąg po sali – gdy pierwsza para znajdzie się przed kapelą, wodzirej śpiewa drugą zwrotkę i tak to trwa, aż skończą mu się pomysły...

dr Krzysztof Komarnicki

Zobacz, jak się tańczy [krakowiaka](#).

Materiał z portalu www.tance.edu.pl udostępniony dzięki uprzejmości Instytutu Muzyki i Tańca.